

**Cloenda del projecte educatiu “Els valors des d’Aldees Infantils SOS: generositat, empatia i solidaritat”** (Palau del Parlament, 13 de juny de 2008)

**El president**

Molt bon dia. Siguen benvingudes i benvinguts al Parlament de Catalunya. Comencem aquesta sessió.

El Parlament de Catalunya i tots els seus diputats i diputades estan molt contents de poder acollir per desè any aquest acte de cloenda del projecte educatiu “Els valors des d’Aldees Infantils SOS”, que enguany s’ha dedicat a la generositat, l’empatia i la solidaritat. Déu n’hi do!

En aquests deu anys de programa Aldees Infantils SOS ha fet créixer aquesta iniciativa i l’ha fet arribar a 800.000 nens i nenes del cicle de primària de tot Catalunya. Això, tanmateix, no li ha fet perdre ni desviar-se un mil·límetre de l’esperit fundacional: educar i fer arrelar en els infants valors i actituds universals com la tolerància, l’amistat, l’esforç, la solidaritat o la responsabilitat, i contribuir d’aquesta manera a fer dels xiquets i les xiquetes futurs ciutadans i ciutadanes compromesos, participatius i conscients.

Té la paraula el senyor Francesc Xavier Martín, president d’Aldees Infantils SOS.

**El Sr. Francesc Xavier Martín** (president d’Aldees Infantils SOS)

Gràcies, molt honorable president, per la vostra presència aquí en dies que ens consta que són de molta feina, i pel suport que això comporta per a un programa que està fet amb molta il·lusió. Té moltíssima raó; han estat molt encertades, les seves paraules: hem perdut cabell, hem guanyat quilos, però no hem perdut la il·lusió, i si cal fins i tot l’hem incrementat. I, sobretot, sobretot, gràcies als tutors, les tutores, els professors i les professores que han fet possible que aquest programa, amb tanta il·lusió, prengui cos. I, finalment, gràcies a tots vosaltres, nens i nenes de Catalunya,

diputats i diputades avui per un dia; demà, *chi lo sa*, qui ho sap, qui ho sap; potser algú de vosaltres serà aquí d'una forma més continuada.

És la desena vegada que tinc l'honor de pujar aquí, de venir a aquesta casa, que és la casa de les cases, que és la casa de moltes coses: és la casa de la generositat, per descomptat de l'empatia, de la solidaritat, i si ho hagués de resumir amb una sola paraula diria: "És la casa de la paraula." Després en parlarem; en parlarem una mica, d'això.

Doncs en aquests deu anys, jo sempre que pujo aquí i us veig tinc sensacions molt semblants. D'aquí es veu tot molt bé, eh? La vista aquí és fenomenal. Jo veig el futur, veig el futur de Catalunya. Vosaltres no estic segur si sou el futur o si sou ja el present, però sou potser una mescla, un poti-poti de tot això. I veig uns nens, unes nenes, macos, maques, i ben cuidats, ben cuidats. Veig nens estimats i cuidats. Estimats perquè teniu una família, un entorn propi, uns avis i fins i tot uns germans que us estimen. A vegades sembla que no, però també us estimen, encara que no pareu de discutir, però us estimen. Teniu un entorn, doncs, que us estima i que us dóna una cosa tan important com és la calor humana, sense la qual la vida és difícil. I esteu cuidats. I teniu veu. Aquí, avui, la sentirem. A vosaltres se us escolta. Hi ha gent que es preocupa per vosaltres: la societat de Catalunya, el poble català, el Govern català, el Parlament català, aquí també representat... Tothom es preocupa perquè tingueu una vida que és la que heu de tenir, la vida a la qual teniu dret, una vida amb autoestima, una vida amb estimació, amb protecció, i perquè el dia de demà, o avui, ja, sigueu ciutadans productius –productius amb el bon sentit de la paraula, amb tots els sentits de la paraula– d'aquest petit però gran país, que és el nostre.

Bé, però jo us voldria parlar..., perquè d'empatia i solidaritat –aquesta també és la casa, bàsicament, de l'empatia i la solidaritat–, ja n'heu parlat molt. Potser en parlarem després una mica, i seré molt breu. Jo del que us vull parlar és d'altres nens, que si els tinguéssim aquí no ens farien aquesta sensació, no em farien aquesta sensació. Són nens que tenen terribles mancances. Són nens que no conceben la seguretat, que, malauradament, viuen en països amb problemes importants, amb unes mancances molt importants. Són nens, en definitiva, que no tenen veu. I un

poeta espanyol va dir una vegada que t'ho poden prendre tot, però que quan t'han pres tot el que et poden prendre et queda sempre la veu. Però, és clar, la veu es pot fer servir per cridar, per plorar, per protestar iradament, però, sobretot, sobretot, perquè t'escoltin. Vosaltres sou nens i nenes amb veu i escoltats. Aquests nens i nenes, que són milions i milions en el món, i som a 132 països i sabem de què parlem, tenen crits, tenen plor, però no tenen la sort de tenir ningú que faci que aquest dret de l'ésser humà es cristal·litzi, es concreti. No són escoltats.

I aquests nens i nenes són els que sempre hem de tenir en dos llocs. Ah!, per cert, us haig de dir que aquí vosaltres avui representeu pràcticament 95.000 escolars de primària de Catalunya. I tant aquests nens, els que avui representeu aquí, com aquests altres milions i milions i milions, que evidentment no hi cabrien, els hem de portar a dos llocs: al cervell, al cap, per no oblidar-nos que existeixen, per practicar amb ells l'empatia, i al cor, perquè els hem d'estimar i hem de procurar que aquest fet tan brutal que no tinguin veu..., i és que no tenen moltes altres coses. Per assolir algun dia en els seus països, amb les seves diferents sensibilitats, els drets que a vosaltres us són tan normals, a vegades a molta gent li costa molts, molts i molts anys.

Aleshores, jo, amb la vènia del senyor president, amb la vènia i amb la benevolència, i aquí assegudets tots sense fer escarafalls, us demanaria un silenci absolut, al més absolut que es pugui, de deu segons, perquè és la forma de practicar l'empatia amb aquests nens que no tenen veu. D'acord? Us ho proposo amb la vènia de la presidència. Comencen ara; deu segons de silenci absolut a partir d'ara.

Bé, ja està. Aquest silenci estic segur que s'ha sentit a tot arreu, i aquest silenci alguna vegada canviarà i serà les veus de tots els nens i totes les nenes no d'aquest país, sinó de tot el món, que s'expressen.

Gràcies per la vostra atenció.

### **El president**

Moltes gràcies. I ara escoltarem tots els nens i nenes que són ponents de les escoles que participeu avui en aquest acte a l'hemicicle del Parlament.

En primer lloc té la paraula la Nury Sánchez, del CEIP Santa Eugènia, de Girona.

**Nury Sánchez** (CEIP Santa Eugènia, Girona)

Hola, em dic Nury, i avui sóc la representant dels meus companys. Venim del col·legi Santa Eugènia, de Girona.

Primer de tot, ens agradaria fer-vos saber com n'estem, de contents, de la nostra escola. Nosaltres pensem que tenim un avantatge respecte a altres escoles. Sabeu per què? Doncs perquè la nostra escola és com una macedònia, on hi ha una barreja de nens i nenes i de països de llengües diferents, i això ens permet conèixer de primera mà la cultura dels altres països.

Durant tots aquests anys que hem conviscut hem passat moltes estones junts, algunes divertides i algunes que sense saber el perquè acabem discutint perquè no acabem d'entendre'ns. I és que, sabeu què? Moltes vegades, les coses als diversos països es fan de manera diferent. Però això no vol dir que hi hagi una única forma de fer més correctament les coses. Per dir-ho d'alguna manera, per exemple, cada país té la seva manera de fer els macarrons, i, caram!, que bons!

Ara bé, del que sí que ens hem adonat és que hi ha uns valors comuns a totes les nostres cultures i que, tant hi fa que siguem xinesos, llatins, gambians o catalans, cal que tots tinguem presents sense diferències. O, és que no tots som humans?

Ens agradaria, doncs, que escoltéssiu tres valors importants des del punt de vista dels nostres països.

Primer de tot, sabem que la solidaritat, o *solidaridai*, ho diguem en la llengua que ho diguem, vol dir el mateix. Destaquem la dels colombians, que tant en el seu cercle familiar com amb persones alienes són molt oberts a l'amistat i fàcilment es guanyen l'afecte dels qui els envolten. O bé els hondurenys, que tot i tenir una economia molt precària es desviuen per col·laborar i portar diners, roba o aliments per tal d'ajudar la gent amb problemes i que se'ls fa difícil tirar endavant.

Per altra banda, també volem destacar el valor de l'empatia, que potser és el que ens fa ballar més el cap, ja que, per exemple, sabem que a l'Amèrica Central hi ha moltes

tempestes i tot queda destruït, i són moltes les vegades que cal ajudar el veí a reconstruir la casa, perquè qui sap si el dia demà no els pot passar a ells.

Però hi ha una cosa que no acabem d'entendre. Com és possible que davant de situacions com aquesta la gent se'n pugui aprofitar? Ens volem referir a altres persones, semblants o iguals a ells mateixos, que no són capaces de posar-se a la pell dels altres. La nostra conclusió és que, de segur, persones així no han viscut o vist la vida des del punt de vista dels nostres familiars més pròxims.

Finalment, voldríem parlar-vos de la generositat. Heu passejat mai pel carrer i que algú desconegut us obri les portes de casa seva i us ofereixi una tassa de te o bé tot el que tenen? Doncs nosaltres sabem que, per exemple, al Marroc això és força habitual.

En definitiva, pensem que aquesta macedònia és i forma part de la cultura del nostre país.

Ja per acabar, només voldríem compartir la nostra macedònia de països, de què de segur sabreu agafar el més bonic i el més humà de cadascun, perquè si compartim podrem comprendre'ns i aprendre de tots, i així podrem fer una macedònia més gustosa.

### **El president**

Moltes gràcies. Ara és el torn de la Nerea Cañellas, del CEIP Juncadella, de Barcelona. Nerea.

**Nerea Cañellas** (CEIP Emili Juncadella, Barcelona)

"La felicitat".

Bon dia a tothom. El meu nom és Nerea Cañellas, i avui sóc aquí en representació de l'escola Emili Juncadella.

Abans d'entrar en matèria, m'agradaria donar en primer lloc i en nom de tots i totes les gràcies a Aldees Infantils SOS i als nostres mestres per haver-nos donat la possibilitat de gaudir del llibret *Sumant valors*, i agrair-vos també l'oportunitat de ser

avui aquí, al Parlament de Catalunya, i deixar-me dir unes paraules sobre un tema tan important com els valors.

La primera relació amb aquest tema dels valors va començar un dia quan a la classe ens van donar el famós llibret. Haig de reconèixer que al principi aquest llibret no ens va agradar. Tanmateix, de mica en mica la cosa va anar canviant. De fet, vam fer coses molt divertides, com fer debats, escriure coses generoses en un sobre que després vam penjar a l'aula, endevinar emocions a través de cares de diferents persones, etcètera.

Una altra de les preguntes que ens vam fer va ser: "I, aquest llibret és important? Per a què serveixen, els valors?" Per respondre aquesta pregunta caldria que ens féssim una altra pregunta. Si pensem en una persona que nosaltres creiem que té molts valors, us imagineu com seria el món amb milions de persones com aquesta? Oi que seria meravellós? Aleshores vam entendre el missatge que aquest llibret vol deixar-nos. No és altre que construir una societat formada per bones persones, persones solidàries, generoses i amb empatia.

Ser solidari significa que demostres a l'altra persona que estàs amb ella, que l'entens i que pot comptar amb tu. No cal escoltar les notícies de la televisió per buscar causes a les quals adherir-se, com ara aquests dies el cas de Birmània, perquè són fets tan llunyans i complicats que nosaltres des d'aquí poc hi podem fer. Per començar a ser solidaris només hem de mirar el nostre voltant. Segur que a casa nostra, a l'escola, al barri, hi ha coses que podríem millorar, com el reciclatge.

Ser generós no és només donar regals als altres. Vol dir molt més. Significa també compartir, ajudar, protegir, consolar.

I ja, per acabar, us parlaré de l'empatia. L'empatia és posar-se al lloc de l'altre. Dit així, sembla molt fàcil, oi? Però moltes vegades resulta molt complicat viure en la pell de l'altre i atendre les seves emocions.

Bé, ja arribo al final d'aquesta ponència. Espero que entre tots, dipositant aquest petit gra de sorra, de mica en mica puguem construir una societat més justa i gratificant per

aconseguir allò que busquem tots a la vida, independentment de quina sigui la nostra religió, raça o sexe: la felicitat.

### **El president**

Moltes gràcies. Ara parla la Ilham Ed Draoui, del CEIP Josep Boada, de Badalona.

**Ilham Ed Draoui** (CEIP Josep Boada, Badalona)

Senyor president, companys i companyes, voldria parlar de la injustícia, la fam i les guerres que hi ha al món.

Això m'ha fet pensar que la nostra responsabilitat, les nostres obligacions i la nostra solidaritat amb els altres sempre resten en un segon terme. Per exemple, els nens i les nenes ens fiquem amb tot i amb tothom; en una baralla d'un amic en què nosaltres no tenim res a veure, o un nen que sigui tímid i tots el comencen a insultar, i, com que ni fa ni diu res, els altres companys continuen insultant-lo cada dia més fins que li fan la vida impossible. També hi ha molt menyspreu cap als immigrants. Són un dels col·lectius que més pateixen els insults dels companys.

Tot això m'ha demostrat que no tenim cap solidaritat ni respecte pels altres. M'agradaria que tothom, a través de la cooperació amb els pobles necessitats, amb responsabilitats i compromís, ajudéssim les altres persones per poder arribar a tenir una altra visió al món.

Els meus companys i jo ens sentim responsables, també, i per això volem ajudar els nens i les nenes com nosaltres que no tenen ni aquestes petites coses que per a nosaltres no tenen cap mena d'importància. Com, per exemple, nosaltres podem gaudir d'un caprici o menjar dolç i lliminadures, o mirar la tele, o llegir un llibre, quan ells no tenen ni menjar, ni joguines, ni llibres, ni llits, ni medecines, ni lavabos, etcètera.

Nosaltres creiem que tenim un partit..., ja que la felicitat d'un comença per aconseguir la felicitat al nostre voltant, i això ho aconseguiríem si la riquesa estigués molt més ben repartida.

La nostra petita contribució per solucionar aquesta situació passa per acollir amb estima i respecte els nens i les nenes que arriben d'altres països amb les seves famílies, respectar els seus costums i acceptar-los, i ensenyar-los la nostra llengua, els nostres costums, les nostres festes, els nostres llocs i la nostra gastronomia sense deixar que mai oblidin els seus orígens.

Finalment, voldria dir que aquest programa que hem portat a terme dintre de la nostra escola i que pot semblar poca cosa ens ha servit per conèixer molt millor els nens i les nenes d'altres països que han arribat a la nostra escola i per saber coses de les seves famílies, de les seves ciutats, etcètera, i així hem après tots junts a ser una gran família amb els mateixos drets i obligacions els uns amb els altres, és a dir que tots siguem iguals però alhora diferents.

### **El president**

Moltes gràcies. Ara té la paraula l'Andrei Cristian Agafitel, del CEIP Príncep de Viana, de Lleida.

**Andrei Agafitel** (CEIP Príncep de Viana, Lleida)

“Pau i solidaritat, un gran esforç”.

Bon dia. Em dic Andrei, i represento la meva escola, el CEIP Príncep de Viana, de Lleida. Allí hi convivim nens i nenes de diferents nacionalitats, és a dir, de tot arreu: el Marroc, Xile, el Senegal, Romania, el Brasil, Colòmbia, etcètera. En total, divuit països.

En el dia a dia de la nostra escola treballem diferents coses, i cada vegada aprenem més per aconseguir un bon resultat en el futur i arribar a estar al nivell de la societat.

Cal treballar la cultura de l'esforç, perquè amb coratge i determinació el nostre somni es pot fer realitat en moltes situacions en què podem trobar-nos al llarg de la nostra vida.

Vaig arribar a Lleida des de Romania fa dos anys i mig, i m'ha costat molt d'esforç arribar on sóc ara. He aconseguit part dels meus somnis: aprendre dos idiomes diferents, català i castellà, i tenir molts amics.

A la meva escola, el Príncep de Viana, treballem amb la metodologia dels projectes. Aquest curs, al cicle superior, hem treballat el projecte “Mar d’idees”, amb què entre altres temes hem fet un treball de recerca sobre tots els països banyats per la mar Mediterrània. Investigant, hem vist quins d’aquests països estan en pau i quins tipus de conflictes trobem en alguns. També ens hem adonat que hi ha països que són solidaris i ajuden els que més ho necessiten.

Finalment, vam fer una exposició amb objectes i murals, amb què explicàvem diferents aspectes de cada país. Llavors, els nens més petits de l’escola van venir a veure-la, i nosaltres vam fer de guies per poder-los ajudar a entendre-la.

D’aquest treball, n’hem tret conclusions i dues paraules claus que ens ajuden a la convivència: “pau” i “solidaritat”.

La solidaritat, entre altres coses, és acompanyar persones grans que necessiten ajuda i persones amb discapacitats; vigilar els nens petits, com per exemple aquell dia que vam anar d’excursió al cine per veure una pel·lícula llatinoamericana i cada nen del cicle superior acompanyava un nen de P3. Ens vam sentir persones responsables i solidàries.

La pau i la solidaritat són prou importants com per no omplir-nos la boca d’aquestes paraules i com per portar-les a la pràctica en el dia a dia. Tenen un gran significat: jugar, ser lliure, respectar els altres. Però de vegades no ho fem.

La paraula “pau” vol dir no barallar-se, no maltractar persones, animals, etcètera.

Ah! M’oblidava d’una altra cosa: prou a les guerres que hi ha a països com l’Iraq, Palestina, l’Afganistan o Israel. Cada dia hi moren moltes persones per culpa de les bombes.

Durant aquest curs hem après a treballar en equip i a gaudir d’aquest treball, a col·laborar entre nosaltres i a saber compartir el material escolar.

Tot el món hauria d’estar en pau, i els països més rics ser solidaris i ajudar els països pobres. Un món pacífic i alegre és la millor escola de pau i solidaritat.

**El president**

Moltes gràcies. I, finalment, la Núria Falcó, del CEIP de l'Aldea, a les Terres de l'Ebre, té la paraula.

**Núria Falcó** (CEIP 21 d'Abril, l'Aldea)

Molt bon dia a tothom. Sóc Núria Falcó Bertomeu, i us explicaré el projecte que hem dut a terme al nostre centre.

Al nostre centre hem treballat la solidaritat a partir dels contes del Peix Irisat. Aquest és un peix molt solidari, carregat de bons actes i sempre disposat a ajudar els altres.

Per Sant Jordi cada xiquet i xiqueta ha creat el seu propi conte amb aquest personatge com a protagonista. Aquí en teniu una mostra:

“El Peix Irisat necessita ajuda.

“Com ja sabeu tots, el Peix Irisat sempre ajudava la gent, però un dia li va venir al cap una pregunta: ‘Si mai tingués cap problema, els meus amics em vindrien a ajudar?’ No hi va donar gaire importància i va continuar fent la seva vida.

“Un dia, el Peix Irisat va anar a fer una volta, i, de sobte, un tauró molt gran i dolent se l'anava a menjar, però ell es va amagar ràpidament darrere unes algues. Quan el tauró se'n va anar va sortir de l'amagatall, però el pobre Peix Irisat es va enganxar en unes algues. No hi havia cap amic per ajudar-lo, i s'hi va passar tot el sant dia atrapat.

“Llavors va aparèixer el Peix Puça, i el Peix Irisat li va demanar que anés a buscar ajuda. El Peix Puça li va fer cas i va anar a cercar els seus amics. Havien passat moltes hores i els amics del Peix Irisat encara no havien vingut. S'estava posant molt trist, perquè es pensava que ja no vindrien.

“Mentrestant, el Peix Puça va nedar aletes ajudeu-me fins a trobar els seus amics. Quan van saber el que passava al Peix Irisat tots estaven molt preocupats, però el Peix Sabut va proposar d'anar a buscar el Peix Espasa. I així ho van fer.

“El Peix Irisat ja es pensava que s'havien oblidat d'ell, i quan era a punt d'adormir-se va veure una ombra molt gran: eren els seus amics i el venien a ajudar! El Peix Espasa, amb la seva forta espasa, va tallar l'alga, i els dubtes que tenia el Peix Irisat sobre els seus amics se li van esborrar de cop i per sempre més.”

El Peix Irisat ha estat un gran exemple, ja que ens ha ajudat a entendre millor el concepte de la solidaritat. I per comprendre aquesta idea hem participat en un munt d'activitats: hem recollit joguines i material per als necessitats de la nostra comarca, hem fet representacions teatrals, hem creat i compartit les nostres manualitats amb els altres, hem organitzat diferents activitats amb la finalitat de recollir diners per a la construcció d'una escola a Nicaragua, hem reciclat i hem sigut curosos amb el medi ambient i hem participat en xerrades de reflexió sobre les diferències del primer món i el tercer món.

I com ens hem sentit? Ens hem sentit bé, molt bé. Estem orgullosos d'haver participat en totes aquestes activitats. Però, com ho podem fer perquè aquest sentiment duri en el temps? Hi ha moltes maneres, i la mateixa paraula ens ho diu: "solidaritat". Amb la essa, ser tolerant i comprensiu; amb la o, oferir el nostre ajut; amb la ela, lluitar per les desigualtats; amb la i, imitar els bons exemples; amb la de, donar la nostra alegria; amb la a, apadrinar un nen; amb la erra, regalar alguna joguina; amb la i, interessar-se pels altres; amb la te, tindre bons sentiments; amb la a, alimentar qui té fam; amb la te, tractar bé a tothom.

Hem fet molta feina, però encara ens en queda molta per fer, i en tenim moltes ganes, perquè sabem que la solidaritat és una porta oberta a l'esperança de vida de molta gent, i no serem nosaltres qui la tancarem.

Moltes gràcies. També volíem donar les gràcies als nostres tutors i als nostres companys, perquè sense ells no hauríem pogut ser aquí.

### **El president**

Moltes gràcies. Doncs el primer que us vull dir és moltes gràcies per les vostres aportacions. I vull començar les meves paraules com cal, felicitant-vos per l'esforç, per l'empenta que heu demostrat, que és la vostra aportació personal i més col·lectiva a la consolidació d'aquesta activitat educativa sobre els valors cívics. Felicitats, doncs, per la implicació, per l'entusiasme i per l'interès que heu demostrat en el projecte.

I també, com cada any, i no per això perd valor, sinó que cada any és més sincera, la felicitació als responsables d'Aldees Infantils SOS. Penso que es poden sentir molt

satisfets pels resultats de la sessió d'avui, i molt especialment per aquesta trajectòria sòlida i compromesa de deu anys, deu anys que, d'alguna manera, ajuden a situar damunt la taula un debat necessari a Catalunya, que és el debat de la participació i els drets dels infants i els adolescents.

M'adreço un altre cop a vosaltres, nois i noies, i en tant que heu participat en aquest projecte educatiu m'agradaria dir-vos encara algunes cosetes. Seré molt breu.

Per començar, us demano permís per agafar dues de les frases que heu dit, que a mi m'han cridat l'atenció i m'han agradat molt. La primera em sembla que l'ha dit l'Andrei, i deia: "He aconseguit part dels meus somnis: aprendre dos idiomes diferents, català i castellà, i tenir molts amics a Catalunya." Està molt bé, aquesta frase. I una altra que també està molt bé: "Ser solidari significa demostrar a l'altre que estàs amb ell, que l'entens i que pot comptar amb tu. Per començar a ser solidari només hem de mirar al nostre voltant." Una altra frase preciosa.

En aquestes paraules que heu dit vosaltres hi ha dues idees que són molt encertades i que casualment jo també utilitzo molt sovint com a president del Parlament. Veureu, com més llengües es parlin i s'aprenquin, millor. Primer el català i el castellà, però després l'anglès, i si també podeu el francès i el xinès, i d'altres. És clar que sí. Aprendre idiomes, conèixer llengües diferents de la teva i poder-s'hi comunicar, és una riquesa enorme. A més a més, és el tipus de tresor que mai ningú no us podrà prendre, mai ningú no us podrà robar, perquè el coneixement forma part de l'essència d'una persona. Per tant, parleu en català, sobretot, feu-lo servir, feu-lo servir sempre a Catalunya, però a més a més feu tots els esforços que calgui per aprendre altres llengües.

I segona idea: impliqueu-vos amb el vostre entorn. Tots aquests valors que heu treballat amb aquesta activitat –la generositat, l'empatia, la solidaritat– comencen per les persones que tenim al costat: per la nostra família, pels veïns, pels amics, pels companys de classe. Només cal mirar al nostre voltant, i tots aquests conceptes que heu treballat a la teoria començar a aplicar-los a la pràctica.

Per tant, el que us demano, fixeuvos-hi, és que aprengueu, que estudeu, que descobriu coses noves. Us demano que us informeu, que penseu, que tingueu la

vostra pròpia opinió. I també us demano que els valors democràtics, els valors de la democràcia, siguin sempre, sempre, sempre, però sempre, eh?, sempre, els vostres referents.

La democràcia és, sobretot, una actitud. La democràcia és anar per la vida sabent que m'he de preocupar pels problemes de la societat, de les persones que m'envolten.

Sempre he considerat que la participació social de la infància i l'adolescència és un dels motors primordials per a la seva incorporació a la ciutadania activa. És per això que reivindico la urgència del debat que els apuntava a l'inici: la capacitació dels nois i les noies, dels nens i les nenes, dels xiquets i les xiquetes, per al pensament i la reflexió, per desenvolupar un esperit crític cada cop més necessari que els permeti, i que ens permeti, moure's amb llibertat en aquesta societat en què vivim, que és la societat de la informació.

La cultura i la formació ens donen la capacitat de configurar i transformar les nostres relacions humanes. Tots plegats tenim al davant una gran responsabilitat: promoure societats més justes i més lliures, i començar-ho a fer des de la base, des de l'educació en valors com la convivència, la tolerància, la pau, la solidaritat o l'empatia.

Moltes gràcies per la molta feina que heu fet, i tingueu-la sempre present, que no quedi com un treball més que vau fer un dia quan teníeu vuit, nou o deu anys, és igual. Que us serveixi per sempre.

Moltes gràcies i fins una altra.